

А.О. Борисова, доц. (*ХДУХТ, Харків*)
Т.Д. Сидорова, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

ОСОБЛИВОСТІ, ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ АДАПТИВНОГО ПРОЦЕСУ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ В УКРАЇНІ

Вступ України до світової спільноти неможливий без реформи системи вищої освіти. Динаміка змін, що відбуваються в Україні в політичному, національно-культурному, економічному, соціальному аспектах, істотно впливає на національну систему освіти, в тому числі вищої школи. На сьогоднішній день надзвичайно актуальною є активізація міжнародних зв'язків та обмін досвідом з освітніми системами зарубіжних країн і регіонів світу з метою підвищення авторитету української освіти. Одним з важливих напрямків освітньої діяльності Української держави є підготовка фахівців та наукових кадрів високої кваліфікації для іноземних держав в навчальних закладах України.

Головною метою підготовки іноземних громадян у ВНЗ України є підвищення престижності української освіти взагалі та іміджу окремого університету зокрема. Навчання іноземних громадян в Україні (як і в будь-якій іншій країні за кордоном) є для більшості з них надзвичайно складним процесом, і велику роль у цьому відіграє соціально-психологічне пристосування іноземців, подолання емоційного дискомфорту, який виникає при їхньому приїзді в Україну. Навіть при найсприятливіших умовах адаптації в новій країні – це дуже важкий процес, який викликає фізіологічний і психологічний стрес. Для студента змінюється все: від природи і клімату до одягу та їжі, від соціальних, економічних і психологічних відносин зі оточуючим світом і людьми до розриву відносин з власною сім'єю. Крім фізіологічної та психологічної адаптації має місце ще й соціальна. Непомітні соціальні границі ізолюють іноземних студентів від українських. І коли іноземці відчують недовіру оточення, вони проявляють ворожість і невпевненість. Таким чином формується конфлікт між потребами людини та обмеженнями і законами, які накладає суспільство, умови побуту та навчання. Як наслідок, емоційне реагування іноземців на протиріччя приводить до порушень ними правил поведінки, до агресивності.

Психологічні особливості викладачів, які працюють з іноземцями (особливо на початковому етапі), можуть справляти вплив на успішність процесу адаптації іноземних студентів до умов перебування в Україні. Тому виховна робота посідає найважливіше

місце у створенні умов для адаптації іноземців у новому для них культурному середовищі, для розвитку та самореалізації їхніх особистостей. Основними завданнями роботи з іноземними громадянами у нашому університеті вважаються:

- забезпечення органічної єдності навчального та виховного процесів;

- виховання інтересу до України, української культури, традицій українського народу; що відбувається під час проведення занять з дисциплін російська та українська мови, країнознавство, основи географії, історія України та Слобожанщини, та ін., під час екскурсій по місту та по Україні;

- вироблення у студентів творчого ставлення до навчання, працьовитості й наполегливості;

- формування у студентів позитивних моральних якостей;

- виховання у студентів толерантності й культури спілкування;

- залучення іноземних студентів до здорового способу життя;

- виховання в них прагнення до чистоти й порядку.

У виховній роботі з іноземними студентами використовуються бесіди (насамперед правознавчі), вечори запитань та відповідей, шанування національних свят та видатних дат. Також кожного місяця проводяться зустрічі-бесіди іноземців з працівниками міліції, служби безпеки, міграційних служб. Викладачі мовної підготовки проводять екскурсії по місту, екскурсії до історичного, краєзнавчого та інших музеїв, мандрують зі своїми студентами по Україні.

Але, незважаючи на роботу, яку проводять працівники центру міжнародної освіти та викладачі, що працюють з іноземними студентами, існує ряд проблем, які вимагають більш ретельної уваги та скоординованої роботи з правоохоронними органами, міграційною службою, прикордонниками та службою безпеки України.

За результатами проведених заходів було зроблено висновки щодо поліпшення якості роботи з іноземними студентами. Перш за все, необхідно більш уважно підбирати іноземців, які бажають отримувати освіту в Україні. Найбільшою мірою це стосується тих кандидатів, які подають документи на підготовче відділення. По-друге, більш наполегливо працювати з фірмами – суб'єктами підприємницької діяльності, які поставляють іноземних громадян на навчання в наш університет. Для фірм робота з іноземцями – це бізнес, тому, на наш погляд, фірми повинні допомагати навчальному закладу адаптувати іноземців до умов перебування в Україні.